

Universitätsbibliothek Paderborn

**Diatribai De Primis Veteris Frisiae Apostolis, Sive
Dissertationes, quibus eoru[m] anni, actus, res,
personae, loca, tempora in eorundem actis occurrentia,
discutiuntur, illustrantur, erroresque ab ...**

Bosschaerts, Willibrord

Mechliniae, 1650

18. Inter quos populos olim fuerit situ[m] Vltraiectum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10958

Verbo, interluebat, fluium urbem secuisse dat intel-
ligere.

DISSERTATIO XVIII.

Inter quos populos olim fuerit situm *Vltraiectum*.

Hæda affirmat non esse situm in Frisijis, licet ab illis aliquando fuerit occupa- tum, quandoquidem Frisij sint Trās- rhenani & habitent in Germania, sed inter Batauos (qui inter Rhenum & Wahalim vnâ cum flumine Mosâ se- des habent) ad Oceanum pertingen- tes, aut potius inter Marfos vicinos esse collocandum.

Vt quod nobis occurrit aperiamus : Marfi vbinam Regionis degerint, nullus indubitatè affirmet, dumtaxat certū ex Tacito fuisse vicinos Caninesatibus, de quorum sede non exigua inter Chorographos est dissensio, cui ead- em discordia de Marfis adnascitur. Demus nihilominus Hædæ tempore Taciti, vel potius antè, in Republica Mar- forum Traiectū fuisse, cuius nota esse potest pagus Mar- sen non procul Traiecto, Verumtamē Batauis succedaneo æuo efflorescentibus finesque amplissimè extendentibus subfuisse, non inficiandum: nam post scripta Taciti & Pro- lomæi, quorum hic sæculo secundo, alter sæculo primo claruit, creberrimæ factæ sunt gentium & vocabulorum mutationes: sæpe namque nationes ac populi iuventute abundantes nouarum rerum cupiditate abducti, vel leui aliqua domestica cogente necessitate, aut opimiori aliena gleba illecti, nunc toti migrabant, nunc iuventutem emit- tebant, occupatis sua Iura, nomina, imponebant, nec an-

te Christianissimum erat aliud solemnius. Assertum nostrum suadent vicina Betua, Batauorum, à quibus nomen mutuauit, portio. 2. Batauorum potentia cui facile cessit Marfacorum exigua turba: erat enim cōsuetum Barbaris imbecilliores vicinos pellere, aut in illis nomenq; redigere. 3. Ita sentit Pont. Heut. l. 1. de vet. & no. Belg. c. 12. Batauorum fines sic describens: *Comprehendit igitur olim (mea sententia) insula Batavia quidquid à primâ Rheni ad arcē Lobecanâ sectione, hinc Wahalis alueo, Hely ad occidentem ostio, inde Rheni per Vechtā decurrentis fundo ad Fleulum vsq; ostium versus septentrionem terrarū includitur, nimirum, uniuersam Betuam, insulam Bommelanam, ditionem Ultraiectinam intra Vechtā ac Oceanum comprehensam, Vniuersam Hollandiā quæ Brielā, Flielandiā indeq; tracta ad Vechtā rectā linea includitur.* Inundatē exterorum alluue Saxonum, Wiltorum, Quadorum, Sclauorum, Wilti (à quibus Wiltaburgum) summam obtinuerunt, non tamen diuturnē. Negat hoc Hedanus, sed plurium Aūthorum sententiæ adhæreo. Non multo post Frisij pro more sæculorum pomeria dilatandi cupidine accensi, Batauis iā externorum vi non parum attritis in angustos limites compulsis, Ultraiectum, Hollandiam, vicinaque suo subijciunt imperio nominiq;e. Exinde Ultraiectum sub Frisia est recensitum, mansitque sub ea appellatione vsque ad aduentum Nortmannorum, post quem peregrina vocabula inuenta & formæ Prouinciarum multum immutatae. Hinc tanquam proprium occupatum à Frisij, à quibus Franci nonnumquam extorquebant: Hinc S. Willibrordus eò profectus, ad Frisios profectus scribitur: Episcopus factus Traiectensium, Archiepiscopus Frisiorum est inscriptus. Imo pars ditionis Ultraiectinæ Austrasiæ vicinior circa Batauodurum, nomine citerioris Frisiæ apud Bedam eiusque ætatis Historicos venit. Confirmat hæc præclara oratio (quæ apud

apud Douſam in Annalib.) Adelboldi Episcopi Traiectenſis 19. Dominia Eccleſiæ ſuæ in Hollandiâ bello recuperare conantis captiuam Theodoricum Hollandiæ Comitem inuaſorem victorem:

Quum enim, ait, ita à maioribus accepiffem Friſiam uniuerſam iam inde à D. Guilibrordi temporibus, utpote beneficio Pipini ipſi aſſignatam, per 170. annos in Ultraiectini Praſulatus fide ac obſequio continuaffe: cumq; idem ſatis compertum haberem Traiectum urbem hanc noſtram Friſiæ totius Metropolim habitam atq; appellatam antiquitus, ita exiſtimabam Prouincias iſtas uelut hereditarium Diui Martini patrimonium ad Dominos priores reuerti debere.

Ex ea antiqua appellatione obtinuit, ut etiam poſt variationes per Normannos factas, Ultraiectenſis ditio, Hollandia vicineq; ſub nomine Friſiæ ſint cenſe. Credit potius Douſa Robertum Flandriæ Comitem Friſij cognomē conſecutum non à Tranſrhenanis tantum Friſijs, ſed ab uniuerſa Hollandiâ in dotem acceptam aut edomitam, adeo gratum antiquitus fuit Friſiæ nomen. Quin modo Ordines Hollandiæ titulum Weſtfrifiæ, quâ magna Hollandiæ pars intelligitur, ferunt.

Dices. Rhenus erat limes conſtitutus à Iulio Cæſare inter Gallos & Germanos, cum itaque Traiectum eſſet in

Gallia cis Rhenum, & Frisij Transrhenani iuxta Ptolomæum & Tacitum inter Germanos, nō potuit Traiectum Frisij adnumerari. Res. nos sua Heda libenter permittere si ad vnicum Taciti vel Ptolomæi testimonium aciem figamus, quod ille solū egisse apparet. Dicimus verò successiue sortitum fuisse Traiectum diuersa Imperia & sub diuersis populis numeratum esse. Nec quidem quæ adfert Heda pro æuo Taciti aut Ptolomæi, demonstrat.

Primò, nam etsi Frisij Transrhenani fuerint, non sequitur eos aliqua cisRhenana non possedisse, præsertim vicina, quale probabiliter fuit Ultraiectum, sicuti, astipulante Tacito, Bataui Cisrhenani aliqua in Transrhenanis possidebant. 2. Nō est indubitatū Traiectum in Gallico solo stetisse, cum à Lamberto Hortensio asseratur conditum in solo Germanico, adeoque inter Transrhenanos potuisse æstimari. 3. (omisso incertum esse an in omni ora Rheni hoc Iulius decreuerit) nullius pensi erat Barbaris ille limes Iulianus ob innatā poenē aliena inuadendi consuetudinem prædādiq̄ cupiditatē: sic transito Rheno primū Catti, postea Saxones, Wilti, Sclaui, Quadi, Bataniam sunt adorsim: nimis vetusta & præscripta illis erat licentia, quam ut à Cæsare coërceretur: nam ante eius bella Gallica comperies, eodem testante, plerosq̄ Belgas ortos esse à Germanis, Rhenumq̄ antiquitus transgressos propter loci fertilitatem ibi consedisse, Gallosq̄ incolas expulisse. Vide eius lib. 2. de bello Gallico. Nec ipse Cæsar anxius custos fuit suæ designationis, qui, teste Appiano lib. de bello Gallico, primus omnium Rhenum transire est ausus, etiam inuitis Germanis. Lege eundem Cæsarē de Bello Galli. lib. 4. sic sua occasione Frisij, sic vicissim Bataui, sic Franci Rhenum superarunt. Præter terminos orbis nullus terminus est avaritiæ.